

[HOME](#) > [ZIT ER MUZIEK IN UW PRAKTIJK](#)

Zit er muziek in uw praktijk

NT 15 | 2013

Muziek heeft een positief effect op patiënten. Er zijn waarschijnlijk weinig tandartspraktijken waar in de wachtkamer of behandelruimte geen muziek klinkt. Maar waarom eigenlijk? En wat: Radio 3 of 4, Amy Winehouse of AC/DC? Bewuste keuzes dragen bij aan de sfeer van de praktijk. En wat er ook bij hoort: die onvermijdelijke ergernis van het afdragen voor de rechten van de muziek.

Bezoek www.vandenboschbode.nl en het is duidelijk hoe belangrijk easy jazz-klanken zijn in de praktijk van tandartsechtbaar Guus van den Bosch en Jos Bode in Numansdorp. De laatste zong veel als studente, hij was

altijd al gek op muziek. Zij wilde als tandarts blijven zingen, maar het leven werd steeds voller. Werken zonder muziek leek haar een onmogelijkheid. Ze besloten dat muziek een onmisbaar element zou zijn in de sfeer van hun praktijk. En experimenteerden volop: New Age in de wachtkamer, muziek met vogelgeluiden, klassiek... . Inmiddels is er voor de wachtkamer een iPod met een 24-uurs programma aan jazz-zangeressen, relaxte singer-songwriters, instrumentale jazzhelden et cetera. In hun behandelkamers klinkt's ochtends vaak klassiek, wat geleidelijk overgaat naar meer coole en swingende beats.

Bode: "We zijn ervan afgestapt om te proberen het alle patiënten naar de zin te maken. Dan kom je zo middle-of-the-road uit dat het niet meer past bij onze praktijk. 'Steigermuziek' noem ik dat. Patiënten mogen van ons wel eigen cd's meebrengen. Een van mijn patiënten bestrijdt haar angst met Marco Borsato op haar iPod. En soms wil ze zelf graag blijven zingen tijdens de behandeling! Ze weet dat dat kan hier."

Een beetje opvoedend element zit er ook in. Niks mooiers dan dat achttienjarige gewoon Chet Baker blijken mee te neuriën. Maar vooral van het ontspannende en rustgevende effect zijn Van den Bosch en Bode overtuigd: "Bij de standaardbezoekjes van tien minuten maakt het niet zoveel uit. Bij langere behandelingen werkt het erg goed. Het is echt geen uitzondering dat mensen bij ons in slaap vallen!" Bevalt het niet, dan melden de patiënten dat wel, en Bode voelt het ook aan. Toen ze een keer klassiek draaide, protesteerde iemand: 'Het lijkt wel of ik hier opgebaard lig...'

Maar vrijwel altijd werken de klanken goed – naast de kleuren en geuren die Bode even belangrijk vindt om patiënten enigszins in hun 'comfortzone' te brengen. Met hun medewerkers, die ze allerminst vergeten, komen ze altijd uit de bijna onvermijdelijke smaakbotsingen. Henzelf motiveert en stimuleert de muziek in hoge mate: zeer belangrijk, vindt Bode, in een beroep waar stress, motivatieverlies, burnout en zelfs zelfmoordpogingen in verhouding veel voorkomen.

Significant

Maar wat doet muziek eigenlijk met patiënten? Voor gefundeerde antwoorden op die vraag verwijst neuropsycholoog professor dr. Erik Scherder (VU) naar [CU] Pubmed [CU], een digitale databank voor wetenschappelijke onderzoeken. Wie hier zoekt naar onderzoek naar de psychologische effecten van muziek, krijgt verwijzingen naar maar liefst 368 studies. Zelfs het effect dat het luisteren naar muziek op het vetgehalte van moedermelk heeft, is onderzocht!

Onderzoek naar tandartspatiënten kom je echter niet tegen. Er is wél een onderzoek uit 2008 naar ziekenhuispatiënten en hun onrust in de wachtfase vóór de eigenlijke behandeling. Het effect van het luisteren naar muziek werd hierin zowel in psychische als fysiologische factoren gemeten. De onderzoekers concluderen dat het luisteren naar muziek deze onrust significant doet afnemen. Curieus is wel dat die afname niet geldt voor verschijnselen als hartslag en transpiratie, wat de vraag oproept of dat wel de juiste parameters zijn om angst en onrust te meten. Ook een onderzoek onder hartpatiënten liet geen duidelijke fysieke uitwerking van muziek zien. In een onderzoek uit 2011 onder 1891 kankerpatiënten werd op twee manieren muziek aangeboden: afgespeelde opnames of 'live' via een muziektherapeut. Het leverde (met wetenschappelijke voorzichtigheid) de conclusie op dat beide muziekvormen "waarschijnlijk" een reducerend effect hebben op de angst van deze patiënten en een positief effect op hun stemming. Ook hier geen heldere invloed op bloeddruk, hartslag of ademhaling. Maar wél een – zij het gematigd – positief effect op de pijnbeleving. Muziektherapie levert ook een bijdrage aan de algemene kwaliteit van leven van deze patiënten.

Verreweg het duidelijkst zijn de positieve effecten van muziek en muziektherapie aangetoond bij dementiepatiënten. Wie wil weten wat muziek bij hen aan emoties, communicatiemogelijkheden en gedragsveranderingen oproept: lees het slothoofdstuk van het boek [CU] Musicofilia [CU] van de Amerikaanse neuropsycholoog Oliver Sacks. Zeer toegankelijk!

Positieve gevoelens

Als muziek dan een positief effect op patiënten heeft, welke muziek werkt dan het best? Californisch onderzoek trekt nogal ver gaande conclusies, nadat 144 proefpersonen gedurende 15 minuten vier soorten muziek werd aangeboden: grunge rock, New Age, klassiek en 'designer' (= muziek speciaal gemaakt op de effecten die het op de luisteraar heeft). Na 15 minuten grunge rock groeiden significant de vijandigheid, triestheid, spanning en vermoeidheid van de luisteraars, met een afname van zorgzaamheid, ontspanning, kracht en mentale helderheid. Bij New Age en klassiek waren de effecten gevarieerd. 'Designer' stimuleerde het duidelijkst de positieve gevoelens en reduceerde negatieve gevoelens: muziek dus die daar speciaal voor gemaakt wordt. Hieronder valt ongetwijfeld muziek om op te mediteren. Op www.spirituelemuziek.nl vind je van 'Ambient' tot en met 'Zeegeluiden' wel veertig genres!

In Nederland is het effect van muziekgenres onderzocht door R2 Research, in opdracht van uitzendbureau Randstad. Hier ging het niet om de uitwerking op patiënten, maar – uiteraard – op werknemers. Een paar heldere conclusies:

- Muziek maakt werknemers productiever
- Muziek laat werknemers sneller werken
- Werknemers vinden hun werk leuker met muziek
- Muziek dringt het aantal ziekmeldingen terug

Qua genres springt pop er duidelijk uit, en dan vooral de hedendaagse. Klassiek scoort slecht, maar ook metal en gospel doen het niet goed (de laatste vooral als het van Nederlandse bodem is). Er blijken voorkeursverschillen per beroepssector. Maar ook het effect op het concentratievermogen wordt verschillend beoordeeld. De zorg neemt hier een uitzonderingspositie in: hier zegt zestig procent dat muziek juist afleidt. Maar of de tandartspraktijk tot de hier bedoelde zorgsector moet worden gerekend, valt te betwijfelen.

Muziekarchitect

Natuurlijk kun je de muziek in de praktijk helemaal zelf gaan verzorgen. Maar huren is ook mogelijk. Een van de grootste organisaties daarvoor is The Music Marketeers (TMM) in Amsterdam. Het bedrijf heeft een aantal standaardkanalen beschikbaar. Maar wie zijn doelgroep iets specifiek wil bedienen, vult een vragenlijst in. Op basis daarvan neemt de 'muziekarchitect' van TMM contact op en bouwt een particulier muziekkanaal. Dit kanaal wordt regelmatig ververs, om het niet alleen voor klanten/patiënten, maar ook voor medewerkers verrassend te houden. Voor 35,- euro per maand kan worden gekozen uit 25 standaardkanalen plus een 'tailormade' kanaal. In een nog iets chiquere abonnementsversie kan men via inloggen op een website of met een 'all-in-one touchscreen' zelf musicmanager worden en track voor track eigen afspeellijsten samenstellen.

Healing environment

Een van de afnemers van TMM is Lassus Tandartsen in Amsterdam. Volgens praktijkmanager Marit Lagers vormt muziek een heel bewust onderdeel van de manier waarop praktijkeigenaar Thomas Rietrae zorg wil aanbieden. Belangrijk is dat de 'cliënt' ("geen patiënt, er is ten slotte niemand ziek") zich op zijn gemak voelt. Persoonlijk contact is daarin medebepalend. Toegespitst op muziek betekent dit dat er in de verschillende ruimtes binnen de praktijk verschillende muziek klinkt. In de keuken is er voor medewerkers andere muziek dan in de wachtruimte voor de cliënten. In de wachtruimte klinkt best vaak klassieke muziek, naast jazzy ballads of rustige lounge. In de behandelruimte krijgt iedere cliënt de keuze of, en zo ja welke muziek hij wil horen. Die eigen muziekeuze kan geruststellend werken en ook een prettige afleiding vormen voor boor- of andere typische behandelgeluiden. Volgens Lagers vormen muziek en bijvoorbeeld ook geur een belangrijk onderdeel van de healing environment – deze bepaalt sterk mee hoe de cliënt de behandeling ervaart.

Een aantal door TMM aangeboden genres zijn overigens geschikt: housemuziek bijvoorbeeld past niet bij de modern-klassieke uitstraling van de praktijk, aldus Lagers. Met praktijkruimtes in Amsterdam-Centrum en Amsterdam-Zuid ontvangt Lassus relatief veel expats. Maar cliënten komen uit heel Amsterdam en ook daarbuiten. Een aanvulling waar tot nu toe niet aan gedacht is: een eigen muziekeuze voor kinderen.

Kees Adolfsen, freelance journalist

De album top tien van Jos Bode

- 1 Pat Metheny- One Quiet Night 2003
- 2 Lizz Wright- Dreaming wide Awake 2005
- 3 Bobby Mc.Ferrin- Beyond Words 2002
- 4 Corinne Bailey Ray- Corinne Bailey Ray 2006
- 5 Cassandra Wilson- Closer to you 2009
- 6 Anouar Brahem- The Astounding eyes of Rita 2009
- 7 Chet Baker- Chet for Lovers 1965
- 8 Dexter Gordon- Ballads 1991
- 9 Francien van Tuinen- A perfect Blue day 2003
- 10 Jose James- The Dreamer 2007

Informatie:

www.pubmed.nl
www.bumastemra.nl
www.spirituelemuziek.nl
www.themusicmarketeers.com

Musicofilia – Oliver Sacks (uitgeverij Meulenhoff)

Rechten

Ingehuurd of eigenhandig verzorgd, in alle gevallen betaal je voor muziek in de tandartspraktijk aan Buma en Sena, voor respectievelijk de rechten van componisten/tekstdichters en uitvoerenden. Op mijnlicentie.nl kan men heel eenvoudig de afdracht voor beide regelen, door 'paramedische behandel- en/of wachtruimte' in te tikken inclusief de afmetingen ervan. Ter indicatie: een jaar muziek in twee ruimtes met niet te forse afmetingen (ongeveer vijftig vierkante meter) kost jaarlijks zo'n zeventienhonderd euro, exclusief btw. Voor alle duidelijkheid: de afdracht van deze rechten is verplicht voor "iedere openbaarmaking van muziek in een bedrijfsmatige omgeving". En dit ongeacht de geluidsbron (iPad, iTunes, streaming via een webradiostation, cd-speler, et cetera.).

Buma stuurt, met behulp van gegevens van de Kamer van Koophandel, elke onderneming een brief: "Klinkt er muziek in uw bedrijf?" Wie hierop reageert ontvangt 33,3 procent korting op het te betalen bedrag. Na twee vergeefse herinneringen kan een onderneming een bezoek van Buma's buitendienst tegemoet zien. Je betaalt dan alsnog het volle pond.

Overigens, in Italië bepaalde de rechter onlangs, in een zaak tussen een tandarts en de Italiaanse 'BUMA/Stemra', dat de tandarts niet vergoedingsplichtig zou zijn. De patiënten in zijn wachtkamer waren

volgens de rechter niet aan te merken als auteursrechtelijk relevant publiek. Mogelijk heeft deze uitspraak ook op Europees niveau consequenties.

Reageer! (alleen NMT-leden en Nt-abonnees)

Login

Gebruikersnaam *

NMT-leden: lidnummer NMT; Nt-abonnees: abonneenummer Nt (zie sealfolie Nt).

Wachtwoord *

Postcode van adres waar u het Nt ontvangt (voorbeeld 1234 AB - inclusief spatie en hoofdletters).

Vragen over inloggen? nt@nmt.nl, (030) 607 62 51.

Vind ik leuk

Nederlands tandartsenblad

[Contact / Over het NT](#)

[Abonnementen](#)

[Voor auteurs](#)

[Voor adverteerders](#)

Volg ons op

Het Nederlands Tandartsenblad en deze website zijn een uitgave van de NMT

Onze thema's

[Differentiaties en specialismen](#)

[Financiering](#)

[Klinisch](#)

[Kwaliteit](#)

[Onderwijs](#)

[Praktijkinrichting](#)

[Praktijkvoering](#)

Tip de redactie

Uw tip *

Uw e-mailadres *